

Společná obchodní politika

Hlavní zásady společné obchodní politiky

Římská smlouva uvádí pět oblastí, v nichž Společenství předpokládá společný postup:

1. Společné zásady pokud jde o úpravy celních sazeb,
2. Uzavírání celních a obchodních dohod,
3. Sjednocování liberalizačních dohod,
4. Vývozní politika,
5. Obchodní obranná opatření v případě dumpingu a subvencování exportu.

Nástroje společné obchodní politiky

Ve výzbroji má společná obchodní politika tyto čtyři nástroje:

1. Cla,
2. Kvóty,
3. Dobrovolná exportní omezení (Voluntary Export Restriction, VER),
4. Protidumpingová opatření

Jakým zemím poskytuje Unie obchodní zvýhodnění

Unie vytvořila celou složitou hierarchii obchodních dohod zvýhodňujících různé země, především rozvojové. Úlohu hraje velká skupina faktorů: geografická blízkost, zájem o politickou a bezpečnostní stabilitu v sousedících zemích, závazky vůči bývalým koloniím a závislým územím, hospodářská a rozvojová pomoc nejméně rozvinutým zemím aj.

Může rozlišit tyto skupiny zemí:

1. země středomořské oblasti,
2. země ACP, země v Africe, Karibiku a Pacifiku, vesměs bývalé kolonie,
3. země spadající pod tzv. všeobecný systém preferencí,
4. přidružené země střední a východní Evropy.

Co znamená zapojení ČR do společné obchodní politiky

Zapojení do společné obchodní politiky bude mít pro ČR tyto důsledky:

1. Po otevření neomezeného přístupu na vnitřní trh Unie s 375 milióny spotřebitelů se otevře přístup také na trhy dalších několika desítek zemí, jež vytvořily pásmo volného obchodu, případně celní unii s Unií. Jde o zbylé země ESVO (Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko a Island), středomořské země včetně Turecka, desítky rozvojových zemí Afriky, Karibiku a Pacifiku. Zároveň však desítky zmíněných zemí, včetně rozvojových, kterým Unie poskytla bezcelní přístup pro většinu jejich průmyslových výrobků a také pro mnoho zemědělských výrobků, budou mít volný přístup na trh ČR. Jde tedy o dva účinky: českým producentům a vývozcům se otevře rozsáhlý trh Unie s velkou kupní silou a také trhy zemí, které jsou s ní různě integrovány. Současně však

budou vystaveni konkurenčnímu tlaku výkonných exportérů ze zemí EU a také zemí obchodně integrovaných s Unií.

2. ČR přijme společný celní sazebník, v němž určování cel přestává být doménou národní vlády. Jeho přijetí by nemělo vyvolat žádné zásadní změny ve směrování a struktuře českého exportu. Jednak proto, že rozdíl průměrné úrovně cel na průmyslové výrobky v EU a ČR je malý : 4,6 % v ČR a 3,6 % v zemích Unie. Jednak proto, že společný celní sazebník se vlastně používá jen vůči malé skupině neevropských zemí (zejména USA, Kanadě, Austrálii, Novému Zélandu, Japonsku). Nelze ovšem vyloučit určitý dopad na domácí cenovou úroveň kvůli rozdílům celních sazeb určitých výrobků (snížení nebo jejich zvýšení například u textilu nebo ryb).
3. Naše země se stane účastníkem mnoha obchodních dohod, ať minulých (vlastní dohody bude povinna zrušit před vstupem do Unie), kterých má Unie mnohem více než ČR, nebo budoucích uzavřených Unií s třetími zeměmi . Naše země nebude s to samostatně upravovat své zahraničně obchodní vztahy s těmito zeměmi. Pro české subjekty z toho plyne, že se budou muset pečlivě seznámit s obchodně politickým režimem Unie, který je velice diferencovaný podle různých skupin zemí a sledovat rozhodování na úrovni Unie.
4. S ohledem na obchodní preference, které Unie poskytuje velkým skupinám rozvojových zemí (země ACP, středomořské země, země zahrnuté do systému všeobecných preferencí), bude muset také ČR přistoupit na tuto praxi. Pro naši zemi se tím zesílí konkurence u dodávek polotovarů a jednoduchých průmyslových výrobků, jež tyto země s volným přístupem na trhy Unie jsou s na ně dodávat.
5. Vstup do Unie umožní, aby naše země, která už nebude objektem protidumpingové politiky Unie, se na ni sama podílela. Bude se moci bránit proti nečestným obchodním praktikám dovozců z třetích zemí způsobu, které jsou běžné v EU. České subjekty se budou moci obracet na Komisi v případech, kdy budou poškozovány zájmy českých výrobců a citelně zasaženy také zájmy producentů v dalších zemích Unie.
6. Zapojení do společné obchodní politiky si vynutí také významné institucionální změny. I když česká strana již nebude provozovat samostatnou obchodní politiku, bude nutná instituce s dostatečným počtem odborníků na obhajování českých zájmů v Radě, Komisi a v četných pracovních výborech. Představitelé české strany se budou podílet na formulování a provádění společné obchodní politiky a budou spoluúčastníky přípravy návrhů nových strategických záměrů, pozic pro mezinárodní jednání, nových směrnic, ochranných opatření atd.

Vstup ČR do Unie spojený se zapojením do společné obchodní politiky nebude znamenat pro českou ekonomiku žádný dramatický otřes. Vzájemné otevření trhů, spojené se silnými konkurenčními tlaky unijních podniků, kapitálově silnějších, s velkými marketingovými zkušenostmi, nepoložilo českou ekonomiku před vstupem. Poslední hodnotící zpráva Komise o ČR se pozitivně vyjadřuje o sílící konkurenceschopnosti českého exportu. Není důvodu se domnívat, že se situace v oblasti vzájemných obchodních vztahů nějak zásadně změní po přijetí do Unie a po zapojení do její společné obchodní politiky.